

Nezaslišano nasilje proti Perziji

Vdor angleške in sovjetske vojske na nevtralna perzijska tla V Nemčiji ni napad vzbudil nobenega presenečenja

Bern, 26. avgusta. r. Angleške in sovjetske čete so včeraj zjutraj prekorale perzijsko mejo ter vdrele na perzijsko ozemlje. Pred napadom sta Anglija in Sovjetska Rusija poslali perzijski vladi ultimatum, v katerem sta znova zahtevali, naj izžene s svojega ozemlja vse Nemce. Sovjetska Rusija je še sporočila, da bo v nasprotnem primeru uveljavila določila vojaške pogodbe s Perzijo iz l. 1921, po kateri ima Sovjetska Rusija pravico poslati na perzijsko ozemlje svojo vojsko če bi katera tretja država hotela perzijsko ozemlje izkoristiti kot oporišče za napad proti Sovjetom.

Sovjetski ultimatum govori dalje o številu Nemcev v Perziji, navaja izmišljene trditve o oporiščih, ki da so jih nemški strokovnjaki urejali. Dalje pravi, da naj bi bila Nemčija nameravala izvesti v Perziji vojaški prevrat, vdreti z juga na sovjetsko petrolejsko ozemlje pri Bakuju ter se ga polastiti.

Perzijska vlada je sovjetske in angleške zahteve odklonila kot neutemeljene, njihove razloge

pa označila za nične. Zaradi tega so sovjetske in angleške čete včeraj zjutraj vdrele na perzijsko ozemlje.

Sovjeti so vdrlj v Iran s severa, od Kavkaza. Po švicarskih poročilih štejejo njihove sile 150.000 mož z eno motorizirano brigado in z mnogo tanki ter oklepnimi vozili.

Rim, 26. avg. s. Angleška uradna poročevalska agencija javlja, da so se angleški oddelki izkrcali v pristanišču Bender-Sahpur, od koder vodi nova, lani dodelana železnica v prestolnico Teheran. Angleške čete so tam menda naleteli na odpor. Ni še znano, kakšen je bil odpor in kje je do njega prišlo. Angleške sile sestavljajo Angleži ter Indijci, ni pa v njih vojakov iz dominionov.

Rim, 26. avgusta. s. Napad na Perzijo je dejanje nezaslišanega nasilja, ki ga je moči opazovati le z angleško oblastnostjo. Za Sirijo in Irakom je prišla na vrsto Perzija kot podoba na angleški vojaški šahovnici. Ni mogoče več navajati razloga, da bi 700 nemških podanikov v Perziji ogražalo varnost angleškega imperija in Sovjetske Rusije. Zato angleški tisk odkrito priznava, da je Perzija bila napadena, ker so tako narekovanje višje angleške koristi. To se pravi, da hoče Anglija ustvariti enotno rusko fronto na Kavkazu ter si zagotoviti perzijske petroleje, če bi morala izgubiti sovjetski petroleji iz Bakuja. Zato je treba opozoriti ali pa pohoditi nevtralnost Turčije, Perzije in Afganistana. Turška vojaška pripravljenost in nekaj pomembnih vojaških dogodkov v Afganistanu, vse to je svetovalo napad na Perzijo. Njena nevtralnost je bila oskrnjena na Churchillovo zapoved.

Berlin, 26. avg. s. V nemških političnih krogih ni novica o tem, da so angleške in sovjetske čete vdrele na perzijsko ozemlje, vzbudila nobenega presenečenja. Po spletkah in korakih zadnjih tednov je bilo jasno, da Anglija in Sovjeti iščejo kakršnokoli pretvezo, da uresničijo dobro znani načrt angleškega vrhovnega poveljstva. Spomenica, ki sta jo Anglija in Rusija poslali perzijski vladi, je izključevala sleherni nadaljnje diplomatsko razgovorjanje. Ze sama spomenica je predstavljala silovito kršitev perzijske nevtralnosti. Perzija je odgorila vljudno, toda odločno. Odabila je izgon domnevne »pete kolone«, ki jo sestavlja okoli 600 Nemcev z ženami in otroki vred.

Na to odklonitev so Angleži in Sovjeti odgovorili z vojnimi dejanjem, z odkritim in divjaškim napadom. Ta napad nima primere in prednika v svetovni zgodovini. Ni dovoljeno nobeno opravičevanje in ni sprejemljiv noben olajševalni razlog. Perzija je hotela samo braniti lastno neodvisnost in ni hotela sprejeti zahteve, ki je nasprotovala njeni odkriti nevtralnosti.

Višek nesramnosti je trditve, da je Perzija postajala nevarno nemško oporišče in da so Rusi prisiljeni poslati v Perzijo svojo vojsko, češ da je ta država ogrožena po tretji državi. Pripomniti je treba, da je omenjena pogodba med Perzijo in Rusijo bila sklenjena za primer angleškega napada. Ni dvoma, da so jo potegnili iz zaprašenega predala na prigovarjanja angleškega zunanjega ministrstva. Napad na Perzijo pričča, da je Anglija pripravljena vreči v boljševo katero koli državo, če ji tako kaže.

Nadaljevanje bojev na ruski fronti Sovjetski protinapadi na srednjem bojišču odbiti

Berlin, 26. avg. s. Nemško vrhovno poveljstvo je o poteku bojev na Vzhodu včeraj izdalo naslednje uradno vojno poročilo:
Operacije na vzhodni fronti dobro napredujejo.

Berlin, 26. avgusta s. Da bi zavrli napredovanje nemških odelkov, so Sovjeti zadnje dni izvedli na osrednjem delu bojišča silovite protinapade. Da bi podprli svoje potolčene polke, so vrgli v boj velike oklepne oddelke pod varstvom topniškega ognja proti postojankam nemške pehote. V dolgih in junaških bojih so nemški vojaki

odbili vse sovražnikove napade ter prizadeli nasprotniku znatne izgube v ljudeh in orožju. V kratkem razdobju treh dni je pred nemškimi črtami obležalo 95 sovjetskih oboroženih voz, med njimi nekateri po 32 in 45 ton.

Tudi na osrednjem delu bojišča je uspešni odgovor izjalovil vsaj osem valov sovjetskih napadov. Pri nekem nemškem napadu je sovražnik imel številne izgube, ki pa še niso točno ugotovljene.

Berlin, 26. avgusta. s. Uspešno se nadaljujejo boji vzdolž Dnjepra za osvojitve preostalih sovjetskih mostišč. Včeraj je bilo zajetih novih 5000 mož ter obsežen plen.

Budimpešta, 26. avg. s. Madžarska brzojavna agencija poroča, da skupina zavezniških naglih sil, med katerimi so tudi brzi madžarski oddelki, naglo uničuje zadnji sovjetski odpor ob nekaterih mostovih čez Dnjeper in da se pripravljajo za nadaljnje napredovanje. Madžarska letala so z uspehom zadevala sovjetske utrjene postojanke onstran Dnjepra. Navzilo siloviti vročini, je morala madžarskih čet kar najvišja.

Helsinki, 26. avgusta. s. Uradno poročajo, da so bile Sovjetom zadnje dni prizadete zelo hude izgube. V Finskem zalivu je bil uničen en rušilec, trije pobiralci min in šest prevoznih parnikov, med njimi dva petrolejska. Hudo je bil poškodovan en parnik in en pobiralec min. Zasedeni so bili otoki Virolahti blizu finsko-sovjetske meje, pri čemer je bil potopljen sovjetski parnik, poln orožja in vozil. Zažganih je bilo več drugih sovjetskih ladij in vlačilcev.

Bukarešta, 26. avgusta. s. Kralj Mihael in maršal Antonescu sta včeraj obiskala kraje v Besarabiji in ozemlje onstran Dnjepra. Povsod sta bila deležna toplih manifestacij.

Ameriška vojska je na Rooseveltovo zapoved zasedla velike ladjedelnice v mestu Kearnyju, ker so tamošnji delavci že tri tedne stavkali. Samo liter vina na teden bodo odslej mogli kupovati prebivalci pariške pokrajine. Liter vina je poprej bila običajna mera pri vsaki jedi. Po kavarnah in restavracijah bodo smeli odslej enemu človeku postreči samo s četrtinko litra vina.

Vsi pariški listi pozdravljajo ostre ukrepe, ki jih je francoski poslanec de Brinon razglasil zaradi vedno pogostejših sabotažnih napadov na francoske železniške proge. Dejal je, da je v zadnjih štirinajstih dneh bilo izvedenih pet takih atentatov, ki so ogražali življenje tisočev ljudi.

Sovjetski maršal Vorosilov je v Leningradu zaradi rastoče nevarnosti razglasil obsedno stanje.

Angleško pomorsko poveljstvo poroča, da se podmornica »Union« ni vrnila in da jo je treba smatrati za izgubljeno.

Izključeno je, da bi angleška in ameriška pomoč mogla vplivati na sedanje operacije v Rusiji. Glede teh si bo morala Rusija pomagati samo s svojimi silami.

Ameriška vlada je odobrila načrt za petrolejski vod iz južnih ameriških pokrajin v severne. Cevod bodo zgradili zaradi tega, da bi Združene države lahko odstopile Angliji več petrolejskih ladij, ki so jih zdaj potrebovale zase.

Japonski listi poročajo, da je v sovjetsko pristanišče Vladivostok prišla prva ameriška petrolejska ladja s tovorom letalskega bencina za Rusijo. Listi pravijo, da je za Japonsko pomembno, če dovoljuje ameriškim ladjam prehod med svojimi otoki, ko je pa Panamski prekop za japonske ladje zaprt.

Po sovjetskem uradnem poročilu je v Moskvi zaradi dosedanjih štirindvajset letalskih napadov 736 mrtvih, 444 hudo, 2000 pa malo ranjenih.

Il principe di Piemonte visita le colonie estive

Terni, 26. agosto. Il Principe di Piemonte ha visitato la colonia 9 Maggio e Piediluco, Colonia che ospita le bambine libiche. L'Augusto Principe dopo essersi intrattenuto cordialmente con le giovani ospiti si è recato nel campo dei graduati della GIL dove ha passato in rassegna i reparti. Il Principe è stato ovunque fatto segno a calorose manifestazioni alle quali si è unita la folla.

Knez Piemontski na obisku v počitniških kolonijah

Terni, 26. avgusta. s. Knez Piemontski je obiskal dve počitniški koloniji, v katerih prebivajo libijske deklice. Knez se je prisrčno pogovarjal z deklicami, potem pa je odšel v taborišče častnikov liktorske mladine, kjer je pregledal oddelke. Povsod je bil sprejet s toplimi manifestacijami, katerim so se pridružile tudi ljudske množice.

Un bando del Duce

Roma 25. Gazzetta Ufficiale pubblica il seguente bando del Duce:

Articolo 1° Quando i registri per gli atti di morte o di nascita tenuti nella zona di operazione di comandi o enti militari ai sensi degli articoli 109 et seguenti della legge di guerra siano andati smarriti o distrutti, il comando può disporre che si provveda alla rinnovazione degli atti ivi iscritti e ove la rinnovazione non sia possibile alla loro ricostruzione, la ricostituzione è determinata un commissione forma di tre ufficiali delle forze armate, di cui il più elevato in grado, che assume le funzioni di presidente, deve essere ufficiale superiore. Alla nomina della commissione ne provvede al comando di grande unità all'uopo designato dal comando supremo.

ART 2° Per la rinnovazione degli atti si osservino le norme stabilite dalla legge di guerra per la loro formazione facendosi menzione dei motivi che la hanno determinata per la ricostruzione degli atti, la commissione indicata nello articolo precedente procede alle indagini e agli accertamenti necessari ed ha facoltà di sentire testimoni sotto al vincolo del giuramento. In seguito agli accertamenti fatti, la commissione qualora abbia raccolto sicuri elementi delibera la ricostituzione dell'atto. Il processo verbale della deliberazione è unito all'atto ricostituito il quale è sottoscritto dai componenti della commissione.

ART 3° Gli atti rinnovati e ricostituiti vengono trascritti sui registri di morte e tengono luogo di quelli distrutti o smarriti.

Vesti 26. avgusta

Grško ljudstvo mora z vso dušo sodelovati z državami Osi, ki imata z njim najboljše namene. Napeti mora vse sile za novi red, kateremu pripada zemljepisno in moralno. Trenutki so usodni in grška rešitev je odvisna od dejanj grškega ljudstva ter od izpolnjevanja dolžnosti, ki jih nalaga stvarnost. Vsako nasprotno dejanje bi Grčijo končno uničilo, piše atenski dnevnik »Vradinic«.

Predsednik Združenih držav je dovolil zaposlovati tuje državljane za posadke na nemških in italijanskih trgovskih ladjah, ki so jih zasegile Združene države. Iz tega je razvidno, da misli Amerika te parnike dati Angliji in da bodo nanje spravili angleške posadke.

Argentinska vlada je včeraj uradno objavila sporazum z Italijo o nakupu italijanskih ladij, ki so po raznih argentinskih pristaniščih.

V Budimpešti je dopotovalo zastopstvo hrvaških industrijcev, ki bo skušalo ojačiti trgovske in gospodarske zveze z Madžari.

Predsednik angleške vlade Churchill je v nedeljo imel govor, v katerem je po radiu poročal o svojem sestanku z Rooseveltom, ni pa o vsebini posveta povedal nič stvarnega. Hudo je napadel Japonsko ter ji grozil. Dejal je tudi, da misli Anglija in Amerika preprečiti bodočo vojno s tem, da bosta razorožili vse države, ki se danes vojskujejo, sami pa se bosta čim močneje oborožili.

Po zapovedi vstaškega poveljnika za Bosno in Hercegovino so bili v Sarajevu ustreljeni štirje vstaši, ker so na svojo pest odvedli nekaj četnikov in jih postrelili.

V boju s četniki in komunisti je padlo spet šest hrvaških vstašev.

Prvi sneg je še daleč. Ko bo padel na ogromno prostranstvo sovjetskih poljan, bo vojna v Rusiji dosegla že največje uspehe, nemška in zavezniška vojska pa bosta tedaj že poskrbeli vse potrebno zase. Mraz ni samo v Rusiji in sneg ne pada samo v Rusiji. V strašni in siloviti stiski bo samo rusko ljudstvo, poroča posebni dopisnik agencije Stefani z vzhodnega bojišča, ko obračunava s propagandnimi napovedmi o učinkih bodoče zime na nemško ofenzivo.

Za novega sovjetskega vrhovnega poveljnika bo najbrž imenovan maršal Boris Šapošnikov, napoveduje »Donau Zeitung«.

Nemški propagandni minister dr. Göbbels se bo 2. septembra udeležil v Bratislavi začetka donavskega velesojma.

Hrvaški uradni list prinaša odlok o ustanovitvi disciplinskega sodišča za vstaše. Pred to sodišče bodo postavljeni člani Paveličeve garde, vstaške milice in vstaški nadzorniki. Najmilejša kazen za prestopke je izključitev iz vstaštva, najhujša pa smrtna kazen.

Hrvaški poglavnik je zapovedal ustanoviti medministrski odbor za gospodarstvo. Predsedoval mu bo obrambni minister, v njem pa bodo zunanji, finančni, gospodarski, prometni, kmetijski in poštni minister, predsednik gospodarskega sveta in predsednik hrvaške delavsko-zbornice.

Il bollettino No. 447

Il Quartiere Generale delle Forze Armate comunica:

Nulla di notevole da segnalare sui fronti degli scaechieri terrestri.

Nella notte sul 24 aerei nemici hanno lanciato bombe e spezzoni incendiari sulla località di Tempio Pausania (Sassari), causando un morto, quattro feriti e danni di scarsa entità.

Durante una missione nel Mediterraneo un nostro velivolo assalito da una formazione da caccia nemica e benché gravemente colpito e con feriti a bordo, riusciva a disimpegnarsi dopo avere abbattuto un apparecchio avversario.

Vojno poročilo št. 447

447. italijansko uradno vojno poročilo pravi: Nič pomembnega na suhozemskih frontah.

V noči na 24. avgusta so sovražna letala metala zažigalne bombe na kraj Tempio Pausania (Sassari) in povzročila en smrtni primer in štiri ranjene brez pomembne škoda.

Za časa svoje misije nad Sredozemljem je bilo eno naših letal napadeno po sovražnikovi lovski formaciji in je, čeprav je bilo hudo zadeto in je imelo ranjene na krovu, uspelo, da se reši, potem ko je zbil eno nasprotno letalo.

Novi položaj na bregovih Jadrana

Zagreb, 26. avgusta. s. »Hrvatsko gospodarstvo«, najvažnejši gospodarski list v Zagrebu, prinaša zanimiv članek z naslovom »Nov položaj na jadranskih bregovih«. V članku dokazuje, da so sile Osi stopile v vojno, da bi rešile svet masovno, boljševo in bogatino ter da bi dosegle pravično razdelitev zemeljskih dobrin med narode. Hrvaško vstaško gibanje je tudi v prejšnjih časih zvesto sodelovalo s svojimi velikimi zavezniki na tej fronti, zdaj pa isto nalogo izpolnjuje hrvaška vlada pod modrim vodstvom poglavnikovim, kar je dokazala zlasti z zadnjimi ukrepi glede nove uprave in vojaške ureditve obmorskega pasu med Reko in Črno goro.

Nova preureditev in novo vodstvo hrvaških vstašev

Zagreb, 26. avgusta. s. Poglavnik je podpisal odlok, s katerim je za vrhovnega poveljnika vstaške milice imenovan vrhovni vojskovodja vseh hrvaških oboroženih sil vojni minister maršal Kvaternik.

Drugi poglavnikov odlok določa ustanovitev »Vstaške nadzorstvene službe«, ki bo imela tri oddelke: vstaško policijo, vstaško informacijsko službo in vstaško obrambo.

Z drugim odlokom poglavnika je za voditelja vstaške nadzorstvene službe imenovan Evg. Kvaternik.

Nemški spor z novimi ameriški državami

Berlin, 26. avgusta, s. Nemška vlada je bila prisiljena vzeti dovoljenje za poslovanje konzulom ameriških republik Haitija in Ecuadorja. Konzulom je dan do 5. septembra rok za končanje poslov. Zaprt je bil tudi častni konzulat republike Cube v Berlinu.

Romunija je Nemčiji hvaležna za sedanjo vojno

Bukarešta, 26. avgusta. s. Podpredsednik romunske vlade in propagandni minister prof. Antonescu je priredil včeraj kosilo nemškim častnikarjem, ki so na študijskem potovanju po Romuniji. Antonescu je imel pri tej priliki govor, v katerem je poudarjal, da obiskujejo nemški častnikarji Romunijo v težavni uri, da pa bodo imeli priliko opaziti bratstvo med romunskim in nemškim orožjem, bratstvo, ki je utrjeno po skupni krvavi žrtvi. Romunija je Nemčiji hvaležna za sveleto vojno proti komunizmu. Z navdušenimi besedami je poveljeval boj Osi proti komunizmu in izrazil radost romunske vojske, da se lahko udeležuje tega križarskega pohoda pod poveljstvom maršala Antonesca.

Izmišljene vesti o italijanskem ultimatu Hrvatski

Zagreb, 26. avg. r. Tiskovni oddelek hrvaškega zunanjega ministrstva poroča:

Glavno ravnateljstvo za tuji tisk v Rimu je tujim častnikarjem sporočilo, da je zlobno izmišljena in brez podlage novica neke tuje poročevalske družbe, da bi bila kraljevina Italija Hrvaški poslala nekaj ultimatum, ki vsebuje zahteve o odstopitvi nekaterih hrvaških pokrajin. Odnosaji med italijansko državo in med neodvisno Hrvaško so, kakor vedno, navdihovani po prisrčnem in prijateljskem sodelovanju.

Zastopnik nemškega zunanj. ministrstva poslanik Schmidt je pri sestanku z zastopniki tuje tiska izjavil o premikanju italijanskih čet vzdolž jadranske obale, da gre samo za ojačenje italijanskih posadk, kar naj služi skupni obrambi Hrvatske in Italije zoper skupnega sovražnika.

Hrvaški konzulat v Ljubljani

V Ljubljani je pričel te dni poslovati konzulat države Hrvaške. Hrvaški konzul v Ljubljani je dr. Ivanič. Prostori hrvaškega konzulata so v Prešernovi ulici 54 (hotel Slon, vhod iz pasaže). Tam bo hrvaški konzulat le začasno, ker se pozneje preseli v večje prostore. Novi hrvaški konzul in njegovo oseboje bosta imela dovolj dela, zlasti glede izdaje potnih listov in prepustnic, ker so prometni, kakor tudi gospodarski stiki Ljubljanske pokrajine in države Hrvaške še vedno dovolj živahni.

Pregon bivših francoskih poslancev in senatorjev iz Vichyja

Paris, 22. avgusta. s. Francosko javno mnenje je z živim zadovoljstvom sprejelo odlok maršala Petaina, da z eno potezo perasa odstrani iz Vichyja vse bivše poslance in senatorje. Različni drugi ukrepi proti bivšim parlamentarcem so vzeli poslanecem in senatorjem plače in brezplačne železniške vozovnice. Pariški tisk pravi, da so vsi ti ukrepi in odstranitev poslancev ter senatorjev iz začasne prestolnice kazen za tiste, ki jih je treba smatrati kot glavne krivce francoskega zloma.

Zakaj je bila sedanja vojna potrebna

Bremen, 26. avgusta. s. Pri neki manifestaciji narodno socialistične stranke je hitlerjevski ideolog Rosenberg imel govor, v katerem je razložil, zakaj je bila sedanja vojna potrebna in torej neizogibna. Hitler je hotel mir in je napačno vse sile, da bi ga ohranil in branil, toda nasprotniki so po načrtu odbijali vse njegove plemenite ponudbe. Za vsako ceno so hoteli spraviti s poti nevarnega tekmeča in ga uničiti. Konec koncev se je nemško ljudstvo znašlo pred odločitvijo, kateri se ni moglo izogniti: ali braniti se ali poginiti — in se je branilo.

Dobro žetev nam je dalo nebo

Ljubljana, 26. avgusta.

Prva poročila o letošnji žetvi v Ljubljanski pokrajini prihajajo sedaj v Ljubljano. Statistični podatki seveda še niso vsi zbrani, kakaj to delo zahteva precej napora in dolgotrajnega dela, vendar po dosedanjih podatkih že moremo sklepati na izredno ugodno žetev. Te podatke zbira Prehranjevalni zavod. Zbiranje podatkov o žetvi bo zaključeno šele na jesen.

Prvo žito, ki dozori v naših krajih, je ječmen. Po povprečni cenitvi je pri nas ječmen obrodil 15 meterskih centov (100 kg) na hektar, kar pomenja najmanj osemkratno zasejano množino. So pa tudi kraji in polja, kjer je ječmen obrodil 20 centov in celo več, torej desetkratno setev. Prav tako ugodno je pokazala žetev pšenice in rži. Tudi ti dve vrsti žita sta obrodili sedemkratno in več. Enako lepo kaže oves. Upati je, da bosta letos dobro obrodila ajda in proso. Obe krušni rastlini sejejo pri nas navadno pozneje in zato so uganjanja o letini ajde in proso sedaj seveda prehitra. Toda kmetje so obe vrsti posejali v mnogo večji množini, kakor kdaj prej.

Vendar moramo že sedaj ugotoviti, da Ljubljanska pokrajina ni bila nikdar, pa tudi letos ni aktivna glede žita ter je morala zaradi gostote svojega prebivalstva žito vedno dovažati od drugod.

Šolska obvestila

Obrtna nadaljevalna šola za umetne in moške oblačilne obrti v Ljubljani, Prule, sporoča vsem vajencem, ki imajo popravne izpite, da se isti vrše 1. in 2. septembra 1941 od 14 do 16 ure. Kdor bo zamudil termin, zgubi pravico do popravne izpita. — Upravitelj.

Ravnateljstvo klasične gimnazije naznanja: I. Sprejemni izpiti bodo dne 29. VIII. ob 10 v VI. a razredu v II. nadstropju I. moške gimnazije v Vegovi ulici; 2. popravni izpiti dne 29. in 30. VIII. po razporedu, ki visi v veži na klasični gimnaziji; 3. vpisovanje bo a) za prvi razred dne 1. IX. od 8 do 12, in od 15 ure dalje v ravnateljski pisarni na klasični gimnaziji; b) za dijake s tujih zavodov dne 2. IX. kot pod a); za zamudnike dne 3. IX. kot pod a); 4. za vse lanske dijake lastne zavoda dne 2. IX. od 15 do 18 ure na I. moški gimnaziji v II. nadstropju, in sicer za II. a in II. d, za II. b v V. d, za II. c v IV. d v I. nadstropju, za vse druge razrede v dotičnih razredih, ki so zaznamovani z desetiimi nad vratim. — K vpisu mora prinesiti vsakdo lansko spričevalo (prvošolci dokaz o narejenem sprejemnem izpitu), prijavo, kolkovano s kolkom za 19 lir (golice pri šolskem slugi v avli) ter potrdilo o davkih, ki ne sme biti starejši od enega leta. Prvošolci novinci in učenci s tujih zavodov naj prinese še rojstni list, oni peto in sedmošolci, ki ob vpisu prekoračijo starostno mejo 17 in 19 let, pa še odlok Vis. komisariata o spregledu starosti. Ob vpisu mora plačati vsakdo 15,20 lir za zdravstveni fond, dij. knjižnico in učila ter šolnino po lestvici, ki visi v avli I. moške in v veži klasične gimnazije. — Začetna sv. maša bo dne 22. IX. ob 8 v tranciskanski cerkvi, dne 23. IX. bo redni pouk. — Učenci slovenskih staršev, prihajajoči s šol bivše jugoslovanske države, ki po aprilu niso mogli več obiskovati šole in tudi niso prejeli letnega spričevala, temveč imajo le ocene iz prve redovalne seje II. tečaja, se morajo vpisati v neposredni višji razred, če so dobili v tej seji samo pozitivne ocene (dobro ali več). Kdor je pri omenjeni konferenci dobil v nekaterih predmetih slabo oceno, more delati popravni izpit iz teh predmetov. Učenci, ki ne nameravajo nadaljevati šolanja na istovrstnih šolah, in tisti, ki ne morejo dokazati ocen iz drugega tečaja, morajo delati razredni izpit čez dot. ne razrede med 10. in 20. IX. Učenci IV. in VIII. razreda morejo delati tečajni izpit, če dokažejo pozitivne ocene iz drugega tečaja (prve konference), ali opravijo popravni izpit iz onih predmetov, v katerih so dobili slabo oceno, ali pa opravijo razredni izpit, če nimajo ocen iz prve konference II. polletja. Učenci, ki so nameravali v juniju delati privatni izpit na šolah izven Ljubljanske pokrajine, a ga niso mogli delati zaradi višje sile, morejo po dovoljenju Visokega komisariata delati privatne izpite v septembru. Prošnje za vse te izpite je treba kolkovati s kolkom za 3,80 lir in vložiti čimprej pri ravnateljstvu, oziroma pri Visokem komisariatu do 3. IX. — Ravnateljstvo.

Državna tehnična srednja šola, delovodska šola, moška in ženska obrtna šola v Ljubljani. Za

Pastoralna konferenca duhovščine mesta Ljubljane bo jutri v sredo ob 3 pop. v duhovskem semenišču.

Diplomirani dentista za zobozdravstvo in zobno tehniko **VINKO SLANOVEC, Ljubljana, Gerbičeva ul. 20** (Trnovo-Kolezija), sprejema od 7—12 in 13—18

Socialni akciji Rdečega križa je daroval gospod Jazbec Miha iz Ljubljane 50 Lir. Za plemenit dar izrekamo najiskrenejšo zahvalo.

Letos je bila res zasejana mnogo večja površina za žito kakor kdaj prej.

Letos nam je nebo še kar prizaneslo v ujmami. Zaporedno so se vrstili lepi sončni, pa tudi deževni dnevi, ravno prav za rast rastištev. Toče je bilo manj, kakor druga leta; škodovala je v višnjegorskem sodnem okraju in v logaškem okraju, pa tudi tam je nekaj vrlo pridelka.

Kakor se kmetovalci letos radi pohvalijo z dobro žetvijo, pa nikakor niso zadovoljni s pridelkom krompirja. Razni mrčes je zgodnji krompir precej obžrl. Polži, bramorji, voluharji itd. so se zlasti spravili na krompir kifelčar, medtem ko je krompir rožnik še kar dobro obrodil. Pozni jesenski krompir pa je še kar droben in le če bomo imeli do septembra doeti sončni dni, potem nemara obrodijo bolje, kakor sedaj kaže.

Prav ugodno pa se po večini razvija fižol, čeprav mu je v zgodnjem poletju grozilo, da ga bo listna uš vsega obžrla.

Letos se po večini niso obnesle sončnice, tako važne za pridelavo olja. Mrčes je namreč te rastline obžrl pri koreninah. Enako niso uspeli buče, kumare pa le delno.

Drugi sadeži, ki dozore na jesen, kakor repa, korenje, redkev, kažejo ugodno in morda bo Ljubljanska pokrajina pridelala toliko, da ji razen žita in maščob druge hrane ne bo treba uvažati, zlasti rastlinske ne.

vpis v I. letnik odsekov tehniške srednje šole se bodo sprejemale prijave v ponedeljek 1. septembra od 8 do 11. Za vpis v I. letnike delovodske šole, moške in ženske obrtne šole se bodo sprejemale prijave v torek 2. septembra od 8 do 11. Na delovodske šole se bodo v letošnjem šolskem letu sprejemali novi učenci (zidarski, tesarski in kamnoseški pomočniki) samo na gradbenem oddelku. Za višje letnike bo na vseh navedenih šolah (odsekih in oddelkih) vpisovanje v petek 5. septembra od 8 do 11. Podrobni pogoji za vpis so objavljeni v šolskem vestibulu (Askerčeva cesta 9); potrebna ustna pojasnila se daje v direktijski pisarni. Pričetek rednega pouka v ponedeljek 22. septembra ob 8. — Popravni in razredni izpiti se bodo vršili po objavljenem razporedu 28., 29. in 30. avgusta.

Pokrajinska šola za glasbila v Ljubljani (na Drž. tehniški srednji šoli v Ljubljani, Askerčeva cesta 9). Novi učenci za I. letnik se bodo sprejemali v ponedeljek 1. septembra od 8 do 11. Vpisovanje v višje letnike bo v petek 5. septembra od 8 do 11. Ker bo v letošnjem šolskem letu večje število prostih mest, se nudi mladeničem, ki imajo veselje do izdelovanja kitar in godalnih instrumentov, prilika za izučitev te umetnostne obrtne stroke.

Prošnje akademičark za sprejem v »Dom visokošolk« v Ljubljani naznanja, da bo za zimski semester šolskega leta 1941-42 sprejetih večje število akademičark na hrano in stanovanje v Dom visokošolk. Prednost za sprejem imajo revnejše abiturientke, ki so dovršile srednjo šolo z odličnim ali prav dobrim uspehom. Akademičarke naj priložijo prošnjam za sprejem zadnja kolokvizijska izpričevala o.d.n.o. izpričevalo o položajih izpitih. Prosilke pa, ki prosijo prvič za sprejem, naj priložijo svojim prošnjam rojstni in krstni list in izpričevalo o višjem teč. izpitu. Prošnje je napraviti na predpisnem obrazcu, ki se dobi pri Upravi Doma visokošolk v Ljubljani, univerza. Rok za vlaganje prošnje je 6. september 1941. Vselitev v Dom visokošolk bo možna 1. oktobra t. l. Točnejša pojasnila glede prehrane kakor tudi glede cene daje ekonom Doma visokošolk v Ljubljani, univerza, soba št. 100. in sicer dnevno od 15. do 14. ure.

Dve nesreči

Ljubljana, 26. avg.

Včeraj so bili reševalci poklicani v Zavežišče na Vidovdanski cesti. Oskrbovanka Marija Zilič je padla tako nesrečno, da si je zlomila nogo. — Ob Ljubljani si je v navalu duševne depresije prerezal žile na rokah in na vratu 40letni nočni čuvaj A. P. Prepeljan je bil v bolnišnico. Njegovo stanje je izven nevarnosti.

Iz Srbije

1 milijarda dinarjev za javna dela v Srbiji. Na zavzemanje nemškega poveljstva v Belgradu je srbski komisarski svet odredil znesek 1 milijardo dinarjev za velika javna dela v Srbiji. Izušili bodo več motovirij, uredili ceste in reke in gradili več vodovodov v podeželju. Komisar za gradbe inž. Josipovič, po poreklu Jud, je dal izjavo, v kateri je naštel ves program javnih del in pristavil, da se bodo vsa dela v najkrajšem času začela izvajati.

Novo cene za slive. Srbski komisar za cene je odločil za slive naslednje najvišje cene: za sveže odlične slive 3,25 din za kilogram, za slive slabše kakovosti pa 2,25 din. Po dva dinarja smejo biti slive, ki so prikladne za pripravljane marmelade. Po 1,65 smejo biti slive za kuhanje žganja. Kilogram suhih sliv bo veljal po 9 din, kilogram marmelade pa po osem din.

S štajerskega

Po 15 letih odkrit zločin. Pred 15 leti, natančno 3. avgusta 1926, so v Javbovi pri Mariboru našli v skednju obešenega kmeta Ivana Hödla. Na obrazu obešenca so se sicer videli nekateri znaki nasilja, toda navzlic temu je oblast pritrčila prijavi pokojniških svojcev, da je Hödl naredil samomor. Truplo je bilo tedaj pokopano. Toda v vasi so stalno krožile govorice, da pokojnik ni umrl naravne smrti. Te govorice so se ohranile do današnjega dne. Ljudje so govorili, da je svojega očeta spravil s sveta njegov sin Lojze, sedaj star že 61 let, s pomočjo nekega hlapca. Sedaj so orožniki ponovno začeli s preiskavo. Prijeli so mlajšega Hödla, njegovo ženo Jožefo in od njiju nazadnje dobili priznanje, da sta umorila starega Hödla. Doma sta se oče in sin sprla in spoprijela, nakar je prišlo Aloižiju na pomoč hlapec Franc Zemljica in sta tako starega zadavila, potem odvekla v skedenj in ga tam obesila na vrh kot da bi se stari sam obesil. Vse tri, namreč Aloižija Hödla, njegovo ženo in Zemljica so sedaj prijeli in odpeljali v Maribor.

V Mariboru so umrli: Neustrašni bojevnik za nemstvo na Štajerskem Sepp Hornitzky, kakor poročila »Marburger Zeitung«. Dalje 57 letni zdravnik dr. Just iz Studencev in 36 letni posestnikov sin Jožef Papež.

Imenovanje. Za vladnega svetnika je bil v Grazu imenovan svetnik pri graški policiji dr. Roland Petriček. Petriček je po rodu iz Slovenjgrada. Letošnjo spomlad se je udeležil nemškega vojnega pohoda v Grčijo in na Kreta kot topničar.

Nevesto poskušal utopiti. Paul Ebner iz St. Pavla v Labodski dolini se je zaročil z nekim mlajšim kmečkim dekletom, ki je imelo večje posestvo. Oba sta odšla pred dnevi na bližnjo občino, da bi tam prijavi poroko. Toda opoldne je Ebner predlagal nevesti, da bi se šla skupaj kopat v Dravo. Ko sta bila na bregu, pa je pograbil nevesto in jo vrgel v reko. Ko se je dekle skušalo rešiti, pa jo je še dvakrat potlačil v vodo. Toda navzlic temu mu narditi niso uspeli. Dekle se je rešilo, fant pa je pobegnul. Toda kmalu nato so ga orožniki že prijeli.

Novinarsko društvo v Ljubljani bo imelo v petek 5. septembra t. l. svoj redni občni zbor v društvenih prostorih, Novinarski dom. Spored občnega zbora je običajen.

S Hrvaškega

Voditelji nemške mladine v Zagrebu. V Zagreb je prispelo iz Nemčije sedem voditeljev šol hitlerjevske mladine. Ti bodo več tednov pomagali ustaškemu vodstvu pri vzgajanju ustaške mladine. Posebno odposlanstvo ustaške mladine pa bo odšlo v Vratislavo, kjer bo sodelovalo pri tekmah Hitlerjeve nemške mladine.

Čiščenje v ustaškem gibanju. Vodstvo ustaškega gibanja je objavilo pred dnevi pojasnilo, v katerem pravi, da ustaši kot člani ustaškega gibanja nimajo nobene eksekutivne oblasti in da zato ne smejo postopati samovoljno v nobenem pogledu. V Sarajevu so bili obsojeni in ustreljeni štiri ustaši, ki so zlorabili svoj položaj in izvršili dejanja, za katera niso imeli pooblastila. Vsak ustaš, ki bi samovoljno nastopal, bo takoj postavljen pred sodišče in obsojen.

Prezemanje judovskih podjetij. V Zagrebu deluje posebna komisija, ki ocenjuje premoženje judovskih trdk in odloča o prevzemu podjetja od strani kakega Hrvata. Sedaj ocenjujejo podjetja, ki so vredna več kakor 200.000 kun. Pri prevzemu komisiji sodelujejo poleg predstavnikov oblasti tudi zastopniki delavstva in delodajalcev. Večino podjetij, ki niso imela vrednosti za 200.000 kun, so pa že prevzeli Hrvatje.

Kmet mora ostati kmet. Hrvaška vlada je sklenila preprečiti beg kmetiškega prebivalstva v mesto, posebno pa iz krajev, ki so preveč naseljeni. Na ta način poskuša vlada razbremeniti naval na delavska tržišča v mestih, po drugi strani pa zagotoviti deželi zadostne delovne sile, ki jih bodo pošiljali v takšne kraje, kjer primanjkuje kmetijskega delavstva, plodne ali celo neobdelane zemlje pa je dovolj. Obenem bo vlada uredila vprašanje tako, da bo povečala število kmetijskih strokovnih šol, da se bo kmečki naraščaj lahko temeljito vzgajal v vprašanih svojega stanu. Vso organizacijo bodo uredili po nemškem vzorcu in v ta namen je dobil svetnik hrvaškega poslanstva v Berlinu, Bašič, nalog, naj natančno preštudira vse nemške ukrepe te vrste.

Na smrt obsojeni zagrebški kanonik. Naglo sodišče v Zagrebu je sodilo pred kratkim znanemu zagrebškemu kanoniku dr. Pavlu Lončariju, ki se je menda žaljivo izražal o poglavniku Paveliču, obenem pa je povsod kazal svoje protidržavno in protustaško razpoloženje. Naglo sodišče je kanonika dr. Lončarja obsodilo na smrt, toda pravosodni minister dr. Puk je kazen znižal in jo spremenil na dvajset let težke ječe.

Zahtevajte povsod naš list!

skakal Tappio ter vlekaj se seboj Don Salvatoreja. Don Salvatore je izpuštil vrv in moj dragi stari pes je v skokih planil proti postelji. Svoje tace mi je položil na rame, glavo pa mehko naslonil na moja prsa. Njegova bleščeta se dlaka je bila zmršana in krvava, okrog vratu pa je imel zavazano debelo vrv. Nikdo od naju ni spregovoril besede, sicer pa nama niso nikoli bile potrebne besede za razumevanje. Lezel je bliže in bliže in nazadnje zlezal na posteljo, kolikor je bil velik. Lahko vam povem, da mu je bilo to ta dan dovoljeno.

Don Salvatore je ostal pri vratih. Bil je videti bled in izmučen. Čeprav je imel ves suknjič razcapan, si še zmeraj lahko opazil bele robove, ki so bili vsi na njem. (Kadar zbolil otrok, se stariši zaobljubijo blaženi Devici. Obljubijo, da bodo za neko dobo — večnih kar leta in leta — nosili njene barve in nič na tem svetu jih ne more spraviti do tega, da bi jih odstranili, preden ne poteče čas. Rjava barva z belim obrobkom je barva, ki jo nosijo v čast Madonne del Carmine; bela z rdečo zavezo v čast Madonne delle Salette itd.) Iztegnil sem roko in se mu zahvalil za veselje, ki mi ga je prinesel. Bil je videti sramežljiv in opazil sem, da se je ogibal mojega pogleda. »Sem človek slabega življenja,« je dejal, »in nisem vreden, da bi se dotaknil vaše roke.«

Rekel sem mu, da nimam razloga, da bi bil strog do koga; da pa imam mnogo razlogov, da nisem strog.

Potem sem mu dal denar. Toda položil ga je nazaj na posteljo in dejal: »Vi ste rešili moje hčerko, jaz pa sem našel psa — zdaj je vse moje. Vrgel je svoj plašč preko ramen in odšel. Toda zdaj se mi, da moram biti Donu Salvatoreju hvaležen za mnogo več kakor za psa.

Novice iz Države

Hčerkinja pozabljenosti vzrok materine smrti. V Piacenzi bivajoča Marija Ferrari je na trgu kupila košek raznega sadja z namenom, da ga bo podarila svoji materi. Spotoma pa se je domislila, da ne bi bilo napak, če bi kupila tudi steklenico strupa, s katerim bi mogla mati uničiti muhe in številni mrčes v hiši. Strup je našla v steklenico od piva in jo vtaknila v košek. Ko je na trgu srečala mater, ji je izročila darilo, pozabila pa je povedati, da je v steklenici strup. Ko je mati prišla domov in izpraznila košek, je našla tudi steklenico. Ker je bila trudna in žejna, je v prepračnjo, da je v steklenici pivo, nagnila steklenico in potegnila nekaj krepkih požirkov. Toda takoj so jo popadle silne bolečine v grlu in želodcu. Čeprav sta mož in sin takoj poskrbela za njen prevoz v bolnišnico, je bila vsaka pomoč zaman. Medtem se je bila tudi hčerka spomnila, da je pozabila materi povedati, kaj je v steklenici. Dobila je svojega znanca in mu naročila, naj gre mater opozoriti, da ne bo v napačne namene porabila vsebine pivske steklenice. Toda ta sel je prišel že prepozno, ker je bila nesrečna mati že izdihnila v silnih bolečinah. Karabinjerji so prijeli Ferrarijevo pod obožbo, da je namenoma hotela spraviti s sveta svojo mater.

Nesreča dvojkov ob istem času in na isti način. Nenavadna nesreča se je pripetila dvojkoma Lojzetu in Cesarju Ravenna, ki sta doma iz okolice Genova. Ob isti uri se je obema dogodila enaka nesreča, čeprav je bil vsakdo od njiju drugje zaposlen. Lojze je imel opravka pri žagi in si je po nesreči močno poškodoval desno roko. Ob isti uri si je desno roko enako poškodoval tudi njegov brat Cesare, ki je bil zaposlen kot mehanik. Oba sta morala v bolnišnico.

Trk vlakov v Varazzi. Potniški vlak, ki je prihajal iz Savone v postajo Varazzo, se je zaletel v tovorni vlak, ki je stal na postaji. Trčili sta sta druga v drugo lokomotivi obeh vlakov in se razbili, razven tega pa sta se razbila po dva vozova od vsakega vlaka ter en voz na bližnjem tiru. K sreči ni bilo smrtnih žrtev, pač pa je bilo pet potnikov osebnega vlaka lažje ranjenih.

Oponašal grlice, pa dobil strel v hrbet. Milančan Siro Bernasconi je znal imenitno oponašati grlice. Tako je nekega popoldneva odšel v gozd, splezal na drevo in začel oponašati grlice. Nenadoma pa je počil strel in šibe so Sira zadele v hrbet. Neki lovec, ki je prav tedaj, ko je Bernasconi oponašal grlico, lazil za ptiči, je bil prepričan, da gre za pravega ptiča in je ustrelil v tisto smer, odkoder je prihajal grličin glas. Bernasconove poškodbe so težje značaja.

Madžarska omejila uvoz ameriških filmov. Povprečno po 250 filmov je vsako leto iz združenih ameriških držav prišlo na Madžarsko, ki ima tudi svojo lastno filmsko proizvodnjo in sicer okrog 50 filmov letno. Iz političnih razlogov pa bo uvoz ameriških filmov omejen in jih bo v sezoni 1941-42 smelo priti iz Amerike v Madžarsko le 47. Zaradi tega je nastalo pomanjkanje okrog 200 filmov, katerih večino bo sedaj Madžarski mogla dobaviti Italija, za njo pa tudi Nemčija.

Dva tramvaja se zaletela drug v drugega. V Rimu sta se dva tramvaja v soboto zvečer zaletela drug v drugega. Trk je bil močan in je bilo težje ranjenih osem oseb. Nesrečo je zakrivil sprevodnik tramvaja, ki je vozil za prvim, pa ni videl signala, da prednji tramvaj stoji.

Lov na tune v Italiji. Lov na tune je v Italiji že star in dobro razvit. Ribiči na te vrste ribe imajo posebne visoke stolpe ob morju, s katerih opazujejo približevanje ali premikanje tunov. Navsez več teh priprav je na obrežjih Sardinije in Sicilije. Vsega skupaj je okrog 2500 takšnih lovilnic. Pri zadnjem lovu na tune so v vsej Italiji ujeli za 8668 ton tunov.

V treh vrstah...

Vreme. Davi najnižja jutranja toplota +15, včeraj najvišja +26 stopinj C. Davi megleno, drugače nato jasno in sončno. Doselej avgusta je bilo zaznamovanih 9 deževnih dni s 111,8 mm dežja, kar predstavlja velikansko množino vode, ko je padlo na površino ljubljanske občine do 89.400.000 hl dežja.

Preselitev. Odvetnik dr. Josip Schley se je preselil iz Ljubljane v Celje. Prevzel je pisarno odvetnika dr. Ernesta Kalana.

Regulacija Malega grabna. Že pred leti so preuredili strugo Malega grabna od izliva v Ljubljano navzgor do Mestnega loga. Letos urejujejo strugo tega potoka v Mestnem logu in jo bodo tako izpeljali, da bo šla od Erbežnika kar naravnost v dolžini do 300 m. Na več krajih je drugače ponižni, toda ob velikih vodnih divji Mali graben izpodjedel mnogo rodovitne zemlje in jo odnesel naprej v Ljubljano.

Slovinci v Zagrebu. Po podatkih zagrebške policije je bilo v Zagrebu uradno prijavljenih 9300 Slovencev.

Za filateliste. V kratkem bodo prišle na Hrvaškem v promet nove znamke po 5 kun, na katerih bo naslikano naselje Konjica v Hercegovini, rojstni kraj poglavnika. Pozneje pridejo v promet še znamke po 6, 8, 30 in 50 kun. Za te znamke vlada tudi med ljubljanskimi filatelisti živahno zanimanje. Za ljubljanske poštne znamke, ki so pretiskane, vlada še vedno živahno zanimanje in je zanje ne samo veliko povpraševanje, marveč tudi še vedno vneto kupčevanje.

Čebelarji so se oglašili. Slovensko čebelarstvo društvo v Ljubljani je te dni izdalo 7. in 8. številko svojega glasila »Slovenski čebelar« s prav zanimivo vsebino.

Vrnila se je domov. Že od 18. t. m. pogrešana dijakinja Slavka Bontova se je vrnila domov. Njeni starši se zahvaljujejo javnosti, ki jim je bila v pomoč pri iskanju pogrešane dijakinje. Vrnila se je zdrava in nepoškodovana.

EIAR - Radio Ljubljana

Sreda, 27. avgusta, 7.30 Poročila v slovenski. — 7.45 Pisana glasba. — 8.15 Poročila. — 12.30 Poročila v slovenski. — 12.45 Lahka godba. — 13. Napoved časa in poročila. — 13.15 Vojno poročilo. — 13.17 Orkester pod vodstvom G. Manna. — 13.45 Pokrajinski zbori. — 14. Poročila. — 14.15 Kvarter sester Stritar ob spremljavi harmonikaša g. Stanka: slovenske pesmi. — 14.45 Poročila v slovenski. — 17.15 Koncert učencev glasbene akademije Chigi. — 19. Italijansko poučje dr. Stanko Leben. — 19.30 Poročila v slovenski. — 20. Napoved časa in poročila. 20.20 Komentar dnevnih dogodkov v slovenski. — 20.30 Koncert Glasbene Maticice pod vodstvom L. M. Škerjanca. — 21.20 Koncert basista T. Petrovičiča in pevskega kvarteta bratov Lombar. — 22. Pogovor v slovenski. — 22.10 Koncert pianiste Cifarelli. — 22.45 Poročila v slovenski.

»Spomini in utrinki«

Nikdar ne bom pozabil te noči

Potem ko je konzul odšel, sva s Cesarejem imela vojni posvet. Najino zaupanje v uradno oblast ni nikdar bilo prav posebno trdno in Cesare je gojil neko mržnjo do policije, ki je celo prekašala mojo. Še isti večer je Cesare šel na Piazza Mercato, da bi skušal najti starega čevljarja. Okrog enajstih istega večera me je obiskal neki možak, ki je bil po vnanosti tak, da bi se ga ustrašil čó smrti, če bi ga bil zagledal v svoji sobi kako nič pod drugimi okolnostmi. Pozdravil me je prav priščno in me vprašal, če ga kaj poznam. Moral sem mu priznati, da mi je neznan — bil je podoben samemu hudobcu. Sporočil mi je pozdrav Dona Salvatoreja, ki je bil tako nujno zadržan, da ni mogel priti. Sam pa je dočal, da me prosti, naj bom prepričan, da je tudi on moj prav dobri prijatelj. Zahvalil sem se mu za prijazna čustva, ki jih je imel do mene, in povedal vse o Tappiju. Izpraznil sem svojo denarnico na postelji in mu povedal, da podarim vse svoje premoženje tistemu, ki mi bo pripeljal nazaj psa. Za denar sem bil vedno v zadržki, zdi se mi pa, da sem naštel okrog dve sto lir.

Pazno je poslušal in nikdar ne bom pozabil njegovih besedi, ki jih je izgovoril, potem ko sem jaz končal: »Če ni mrtev, ga boste imeli jutri zvečer!« Bal sem se, da preveč zaupa samemu sebi in povedal sem mu, da prav dobro vem, kako pretikati nepridipravi so tušeni pov. Toda, ko

mi je vzneseno odvrnil: »Vsi so moji prijatelji, sem čutil, da sem podedeval njegovo važno osebnost. Zahvalil sem se mu za upanje, s katerim me je njegov obisk navdal, in voščil mi je z bogom. Na pragu se je obrnil in prosil Blaženo Devico in San Gennara, naj me varujeta. Prav v tem hipu sem ga prepoznal. Bil je tisti mož, ki me je tako pogosto zasledoval, potem ko so Salvatorejevega brata aretirali v pristanišču.

Isto noč sem bolje spal, drugo jutro pa je bilo že kar jasno, da bi konzul lahko brzojavil domov, da sem živ, ne da bi se moral bati morebitnih stroškov, če bi moral novice preklcati. Toda ure so potekale in čedalje bolj sem se vznemirjal. Med drugimi stvarmi, ki sem se jih spominjal, ko sem ležal bolan, je bilo tudi to, da sem bil trd — da ne rečem krivičen — do ubogega Tappija zaradi neke malenkosti večer, preden sem zbolel. Ne morete si misliti, kako se mi je ta misel stalno vračala in kako me je mučila.

Prišel je večer, a nobene novice. Cesareju je bilo naročeno, naj čaka na cesti in pazi; zdaj me je začel spet ubogati, zato je šel in me za nekaj časa pustil samega. Tako sem bil utrujen od svoje skrbi, da sem nazadnje zadremal. Ne vem več, kako sem se spet zbudil. Cesare je pridrvel v sobo, slišal sem hlipanje po stopnicah, ki me je skoraj spravilo iz postelje, in nenadoma je pri-

Obvezno cepljenje proti davici v Ljubljani

Visoki komisar za Ljubljansko pokrajino na podstavi člena 3. kr. ukaza z dne 3. maja 1941-XIX, št. 291, člena 6. Ducejevega razglasa z dne 17. maja 1941-XIX, člena 6. kr. ukaza z dne 18. maja 1941-XIX, št. 452, in člena 1. kr. ukaza z dne 7. junija 1941-XIX, št. 454, kakor tudi zakona z dne 10. januarja 1931 in pravilnika ministrstva za socialno politiko in ljudsko zdravje bivše kraljevine Jugoslavije z dne 28. marca 1930, katerih slednja dva se nanašata na zatiranje nalezljivih bolezni in na cepljenje zoper nje, glede na to, da se v ljubljanski občini endemična gnezdišča vztrajno ponavljajo, smatrajoč za potrebno, da se odredi obveznost cepljenja zoper davico na ozemlju ljubljanske občine, in

po zaslišanju pokrajinskega šefa za zdravstvo in ravnatelja Higijenskega zavoda, odreja:

Člen 1. Cepljenje zoper davico je obvezno za otroke obojega spola med 18 mesecem in 10. letom starosti, bivačote na ozemlju ljubljane občine.

Člen 2. Zoper davico je treba cepiti z difteričnim cepivom, ki vsebuje najmanj 25 U. A. na 1 cm³ in ki ne sme biti starejši od treh let.

Člen 3. Higijenski zavod v Ljubljani oskrbi nakup anatoksin tiste kakovosti, ki jo predlaga mestno poglavarstvo ljubljanskega.

Člen 4. Če se uporablja difterični anatoksin s 25 U. A., se praviloma daje dva podkožna vbrizga in sicer po 1 in 2 cm³ v razmaku 15-21 dni.

Ob morebitni potrebi profilakse je dovoljen, po presoji pokrajinskega zdravstvenega oblastva, še tretji vbrizg z 2 cm³ iste vrste cepiva, in to 6 mesecev ali eno leto po drugem vbrizgu.

Člen 5. Cepljenja so oproščeni, po presoji ravnatelja Higijenskega zavoda v Ljubljani ali mestnega fizika ljubljanskega, otroci, ki so slabotni, limfatični, jetični, z ledvičnimi obolenji, ki bolujejo za eksudativno diatezo, na srcu in tisti, ki so že imeli davico ali bili cepljeni zoper davico.

Člen 6. Javno cepljenje je brezplačno in ga morajo opraviti občinski zdravniki.

Zasebni zdravniki smejo cepiti po naročilu otrokove rodbine, a vselej le po gornjih pogojih. O vsaki cepitvi morajo takoj, ko opravijo drugi vbrizg, poročati pismeno občinskemu zdravstvenemu uradu (mestnemu fizikatu) in pri tem navesti za otroka ime, priimek, očetovo ime in starost, izvor cepiva, uporabljeno metodo in število narejenih vbrizgov.

V takih primerih se cepivo lahko dobi iz zaloge Higijenskega zavoda za plačilo samo nabavnih stroškov.

Člen 7. Občinski zdravstveni urad (mestni fizikat) mora imeti vse cepljenice v točnem razvidu.

Člen 8. Za sprejem v klimatične kolonije in druge otroške skupnosti je potreben dokaz, da

se je cepljenje opravilo vsaj en mesec pred prihodom v zavetišče.

Člen 9. Ljubljanskemu županu in ravnatelju Higijenskega zavoda se poverja izvedba te naredbre in določitev kraja, dneva in ure, kjer in kdaj naj se opravlja cepljenje.

Člen 10. Osebe, ki imajo nad obvezniki cepljenja očetovsko oblast, varuštvo ali skrbstvo, in vsi drugi, ki bi prekršili določbe te naredbre, se kaznujejo v denarju do 1000 lir.

Člen 11. Ta naredba stopi takoj v veljavo in se objavi v Službenem listu za Ljubljansko pokrajino.

Ljubljana, dne 23. avgusta 1941-XIX.

Visoki komisar za Ljubljansko pokrajino:
Emilio Grazioli,

Bukov žir je izvrstna oljarica

Ljubljana, avgusta.

Zadnjič smo poročali o gibanju dolenskih kmetov, ki letos sejejo več ogrščice in repice, da bi tako pridelali več olja. Kmetje dobe na ta način več denarja za prodane rastline, povrhu tega pa dobe iz oljarn tudi pogache, ki se izvrstno pokladajo živini, seveda znati je treba pravilno krmiti. Po dogovoru z oljarnami morejo kmetje seveda dobiti tudi primerno količino olja za svojo uporabo.

Ne smemo pa pozabiti še ene oljarice, ki je res izvrstna in imenitna, ker je ni treba ne sejati, ne obdelovati, temveč samo nabirati, namreč bukov žir, ki prav sedaj zori. Notranjska in Dolenjska sta bogata bukovih gozdov in mladina ima tu izvrstno priliko, da nabira bukov žir ter ga prodaja oljarnam. Stari ljudje vedo povedati, da so že prejšnje stoletje nabirali žir ter delali iz njega olje. Zirovo olje je lepo dišeče in ga niti ni treba toliko rafinirati, kakor repično ali ogrščično. Žir sam da 50 odstotkov olja, torej toliko, kakor najboljša ogrščično seme in več kakor repično. Kmetje po Slavoniji to vedo in krmijo z žirom prašiče, ki si to hrano sami nabirajo, to se pravi, da se pasejo po bukovih gozdovih. Že med prejšnjo svetovno vojno smo nabirali žir, sedaj ga moramo tembolj.

Izmed drugih oljaric je važen tudi hrastov želod. Večje oljarne bi utegnile iz želoda pridobivati vsaj industrijsko olje, če ne drugega. Želod je še dober kot izvrstno nadomestilo za kavo, ker bo stiska tudi za žitno kavo — vse žito moramo porabiti namreč za hrano, pri kavi pa se redilne vrednosti žita precej izgube. Med prejšnjo vojno smo dosti želoda pražili za kavin nadomestek. Seveda je želod — bodisi surov ali kuhan, izvrstna piča za prašiče.

Važni oljarici, sončnično in bučno seme kažeta bolj slabo. Kmetje so premalo vsejali, sončnici pa je bramar mnogo škodil, ker je obgrizel korenine. Buče so obrodile, kjer so jih zasadiли, toda kmetje najrajši buče pokladajo prašičem. Vendar je bučno olje imenitno ter ga imajo nekateri rajši kakor repično. Seme buč pride pri predelavi v olje mnogo bolj do veljave in se njegova tolišča neprimerno bolj izkoristi, kakor pa, če ga pokladamo prašičem.

Vino Vino

CHIANTI

Mario Piccini, Poggibonsi (Siena, Italia)

Il migliore! Preferitelo! || Najboljše! — Zahtevajte ga na prvem mestu!

Lastovke in škorci se že selijo

Ljubljana, 25. avgusta.

Ceprav smo že meseca avgusta, vendar se od nas že postavljajo prve ptice selivke. Okoli Ljubljane vidimo sedaj pogosto večje troje ptic, ki se pripravljajo, da odlete iz naših krajev. Tako vidimo, kako posedajo lastovke v množinah po brzodjavni žicah, po poljih pa se družijo škorci v jate. Še nekaj dni in ne bomo videli več teh koristnih živalic. Pač pa se recimo kosi nič več ne menijo za selitve. V mestu in okolici se se že tako privadili, da ostanejo tu tudi čez zimo. Bolje bi bilo, če bi ljudje kosa malo bolj preganjali, ker ta uničuje koristne ptice pevke. Kos namreč ropa gnezda malih ptic in jim uničuje jajčeca. S tem povzroča ogromno škodo, kar se je letos poznalo zlasti po sadovnjakih in zeljnikih. Ker je koristnih ptic zkušojed od leta do leta manj, so se zelo razpasli škodljivi metulji in njihove gosenice, ki uničujejo zlasti jabolka in pa zelje.

MACCHINE DA CALCOLO
RAČUNSKI STROJI

ALFA Everest

ALFA Everest
CAPOLAVORI DELLA
TECNICA MODERNA
MOJSTROVINA
MODERNE TEHNIKE
S. A. SERIO - MILANO

Naročite naš popoldnevnik najcenejši »Slovenski dom«!

Neizpolnjene sanje o petroleju

Nemški list »Donau Zeitung« prinaša v eni zadnjih številki razmišljanja o ruskem izrabljanju petrolejske bogastva. Iz članka povzemamo naslednje: Izpolnitev tretjega petletnega načrta v USSR je za leto 1942 predvidevala petrolejsko proizvodnjo 54 milijonov ton za Sovjetsko Zvezo. V zadnjih letih se je ta proizvodnja razvijala takole (v tisoč tonah):

letna produkcija	povišek
1935: 26.795	
1936: 29.200	2405
1937: 30.715	1515
1938: 32.225	1510
1939: 33.500	1295
1940: 34.200	700

Iz teh števil je razvidno, da se je produktivni povisek iz leta v leto manjšal. Če se je pri tem v zadnjih petih letih produciralo približno pet milijonov ton več, se je vendarle zadržalo, da je izključeno, da bi se bila tudi v mirnih razmerah produkcija v letu 1940/41 zvišala za 20 milijonov ton.

Prav tako neugodno sliko kaže tudi petrolejski izvoz USSR. Zdrknil je s 6 milijonov ton v letu 1932 na 1.900.000 ton v letu 1937 (v tisoč tonah):

1932: 6002
1933: 4891
1934: 4315
1935: 3354
1936: 2665
1937: 1929
1938: circa 1400

Vzrok za to je bil naraščajoči notranji konzum USSR, ki je v glavnem izhajal iz tega, da je — kakor se je jasno videlo iz pogostih sporočil — prihajalo do izrednega zapravljanja rudninskih izdelkov in sicer kot pogonskega materiala v industriji, na železnih itd. Razen tega je igrala veliko vlogo tudi visoka razsvetljevalna potreba širne dežele, motorizacija gospodarstva itd.

Razmere v sovjetskem petrolejskem gospodarstvu, ki se smejo šteti kot značilne za vso industrijo USSR, so imele različne vzroke. Najmlajša »nova orga-

Trasformazione di autovetture e autocarri a gassogeno

Data la attuale limitata disponibilità di carburante si consiglia i proprietari di autovetture e autocarri a procedere al più presto alla trasformazione dei predetti autoveicoli a gassogeno.

Per informazioni tecniche gli interessati possono rivolgersi al competente Ufficio Motorizzazione Civile dell'Alto Commissariato, Lubiana, Via Gledališka 11.

Preureditev osebnih in tovornih avtomobilov na lesni plin

Upoštevanje današnje stanje pogonskih sredstev, ki so v omejenem obsegu na razpolago, se priporoča vsem lastnikom osebnih in tovornih avtomobilov, da ukrepanje potrebno za čimprejšnjo predelavo teh motornih vozil na lesni plin.

Strokovna pojasnila v zadevi daje zanimanec Urad za civilno motorizacijo Visokega komisariata v Ljubljani, Gledališka ulica 11.

Po pet najboljših rezultatov v lahki atletiki ljubljanske pokrajine

Tek na 100 m: 1. Lušicky (Pl.) 11,2, 2. Račič (H) 11,4, 3. Polak (H) 11,4, 4. Kolenc (H) 11,5, 5. Sodnik (Il.) 11,6, 6. Bratož (Pl.) 11,6

Tek na 200 m: 1. Polak (H) 23,8, 2. Bratož (Pl.) 24,0, 3. Lušicky (Pl.) 24,1, 4. Kolenc (H) 24,1, 5. Plenčičar (Il.) 24,3

Tek na 400 m: 1. Oberšek (Il.) 52,8, 2. Skušek (Pl.) 53,2, 3. Nabernik (Pl.) 53,7, 4. Kraner (Pl.) 55,4, 5. Glonar (Il.) 55,3

Tek na 800 m: 1. Košir (Pl.) 1:59, 2. Jovan (Pl.) 2:08, 3. Glonar (Il.) 2:08,3, 4. Potočnik (Pl.) 2:10,3, 5. Magušar (Il.) 2:12,4

Tek na 1500 m: 1. Košir (Pl.) 3:57,6, 2. Oberšek (Il.) 4:18,4, 3. Magušar (Il.) 4:19, 4. Srakar (H) 4:19, 5. Kien (Pl.) 4:20,2

Tek na 5000 m: Kien (Pl.) 16:37,4

Skok v daljavo: 1. Bratož (Pl.) 6,30, 2. Nabernik (Pl.) 6,28, 3. Lončarič (Pl.) 6,27, 4. Bačnik (Pl.) 6,17, 5. Polak (H) 6,10

Skok v višino: 1. Milanović (Il.) 1,80, 2. Bratož (H) 1,70, 3. Slanina (Il.) 1,70, 4. Čuček (H) 1,70, 5. Mihelič (Pl.) 1,65 in Polak (H) 1,65

Skok ob palici: 1. Bratož (H) 3,40, 2. Pribovšek (Il.) 3,30, 3. Janež (Pl.) 3,30, 4. Šega (Il.) 3,20, 5. Gašperšič (H) 3,10

Triskok: 1. Nabernik (Pl.) 13,14, 2. Smolej (Pl.) 12,44, 3. Kraner (Pl.) 12,25, 4. Merala M. (Pl.) 11,65, 5. Kuk (Pl.) 11,50

Met kroglice: 1. Zupančič (Il.) 12,34, 2. Malič (H) 12,01, 3. Merala (Pl.) 11,98, 4. Koscec (H) 11,75, 5. Stepišnik (Il.) 11,73

Met kopja: 1. Mavsar (Pl.) 62,32, 2. Rigler (Pl.) 50,79, 3. Kraner (Pl.) 49,40, 4. Urbančič (Pl.) 44,20, 5. Trček (Il.) 44,02

Met kladiva: 1. Stepišnik (Il.) 52,35, 2. Zupančič (Il.) 41,68, 3. Skaza (Il.) 36,21, 4. Novak (Il.) 29,75

Met diska: 1. Kafež (H) 37,87, 2. Dobovšek (Il.) 37,54, 3. Koscec (H) 37,35, 4. Slaanič (Il.) 36,66, 5. Lužnik (Pl.) 36,90

4x100 m: 1. Planina: Bratož, Lušicky, Skušek, Lončarič 46,2, 2. Hermes: Polak, Zupančič, Kolenc, Boštavzer 46,3, 3. Planina II: Suštersič, Smolej, Bačnik, Nabernik I 46,6, 4. Planina III: Mravlje II, Mravlje I, Nabernik II, Kraner 46,8, 5. Ilirija: Jager, Krečič, Mencinger, Zupančič 47

Šest najboljših rezultatov sploh: Stepišnik, kladivo: 957 točk, 52,35 m. Košir, 1500 m: 953 točk, 3:57,6 min. Mavsar, kopje: 890 točk, 62,32 m. Košir, 800 m: 820 točk, 1:59 min. Milanović, višina: 786 točk, 180 cm. Lušicky, 100 m: 787 točk, 11,2

Stepišnik je s tem metom deveti, Košir pa v toku na 1500 m šestindvajseti v Evropi. Oba bosta pa močno popravila svoji poziciji 21. septembra na dvoboju Nemčija: Italija v Milanu.

V petek, 29. t. m., bo zadnja večja priprava SK Planine za veliko prvenstvo moštev in posameznikov, ki bo 7. in 8. septembra. Na sporedu so discipline: za sprinterje 60 m in 150 m s handicapom, 400 metraši: tek na 250 in 500 m, srednje-progaši: 1200 in 500 m, dolgoprogaši: 4000 m, zapreke 80 m in 110 metrov.

Strokovna nadaljevalna šola in tehnološki obrtniški muzej

Velika Ljubljana se bo v kratkem uvrstila med ostalih 25 velikih mest Italije, ki imajo nad 100.000 prebivalcev. Da je zares veliko mesto, dokazujejo množične šole, ki jih imamo v Ljubljani. Samo za srednješolce je sedem lastnih šolskih poslopij, na teh šolah imamo 5266 dijakov in 1250 dijakinj. Naša univerza je dobila zadnje čase dve novi poslopiji, dve pa se zidata, in sicer: kemični in mineraloški inštitut. Zavod za strojništvo je bil izgotovljen pred meseci. Kupljeno je tudi zemljišče za inštitut za vodne zgradbe na Mirju pri vodi Gradaščici. Zavod za preiskavo materiala je že zidan. Ljudskih, osnovnih in meščanskih šol je vse polno okrog Ljubljane, tako v bivši Spodnji in Zgornji Šiški, v Mostah, na Viču, za Bežigradom, na Barju, na Smartinski cesti pri Sv. Križu, potem v mestu deklška šola pri Sv. Jakobu, na Vrtači, na Grabnu, na Prulah in na Ledini. Zadnjih pet imenovanih šol pa obiskujejo vajenci in vaječke. Za trgovske vaječke je trgovski gremij zidal že pred več leti lastno trgovsko vaješko šolo na dvoriščnem traktu Trgovskega doma v Gregorčičevi ulici, poslopije je dvonadstropno in opremljeno z vsemi potrebnimi za trgovsko strokovno nadaljevalno šolo.

Samo obrtni vajenci in vaječke nimajo lastne velike moderne šole z učilnicami, kar bi se moralo že pred desetletji zidati, ne pa kupiti samo zemljišče v izmeri 11.000 m² na Linhartovi cesti.

Strokovna nadaljevalna šola bi tudi služila za tehnološki obrtniški muzej. Gradbeno parcelo so zato tudi kupili. Na tej šoli bi bili tudi pomočniški in mojstrski tečaji, celodnevni mesečni tečaji, kakor jih imajo elektrotehnični vajenci že 18 let na Srednji tehnični šoli. Poučujo jo profesorji, inženirji in strokovni mojstrski učitelji. Na tem tečaju napravijo vajenci, ki se uče zadnje leto ali pa so se ravno izučili, izpite iz svoje elektrotehnične stroke.

Med Slovenci v Ameriki

V Clevelandu je umrla Amalija Kasinac iz East 39th St., v starosti 29 let. Rojena je bila v Clevelandu. Zapušča starše Tomaža in Terezijo Kasinac, dve sestri in dva brata.

V Luzerne je umrl rojak John Matičič, v starosti 56 let. Rojen je bil v Grčarjevcih pri Rakeku na Notranjskem in je prišel v Ameriko pred kakimi tridesetimi leti. Zapušča ženo, sina in tri hčere.

V Rockinghamu, Pa. je umrl rojak Josip Černilogar, v starosti 57 let. Doma je bil v Gornji Opčini pri Spodnji Idriji na Notranjskem in je prišel v Ameriko pred 27. leti. Zapušča ženo, sina in hčer.

V Denverju, Colo. je v bolnišnici sv. Antona izdihnil svojo dušo rojak Andrej Bojc. Pogreb pokojnega bo v torek 15. aprila. Pokojni zapušča soprogo, enega sina in pet hčera.

V Chicagu je smrt pobrala rojaka Josepha Cerjaka, 1916 W. 22nd Pl., ki zapušča tukaj ženo, tri hčere in enega sina iz stare domovine je prispel pred 28. leti.

Koledar

Danes, torek, 26. avgusta: Cefirin, p. 95
Sreda, 27. avgusta: Jožef, Kalas.

Obvestila

Nočno službo imajo lekarne: dr. Piccoli, Tyrševa c. 6; mr. Hočevar, Celovška c. 62; mr. Garbus, Moste-Zaloška 47.

Staršem topla priporočila, da skrbijo tudi za glasbeno izobrazbo mladine. V Ljubljani deluje že 59 let šola Glasbene Maticice, ki nudi pouk v vseh instrumentih in teoretičnih predmetih. Vpisovanje v šolo se bo vršilo v dneh od 1. do 4. septembra vsak dan od 9. do 12. in od 15. do 17. ure. Redni pouk se bo začel takoj 5. septembra. Priglasje sprejema pisarna Glasbene Maticice v Vegovi ulici 7.

Po sili razmer brezposelnost učiteljev išče kakršne koli zaposlitve bodisi kot otroška varuhinja, otroška vzgojiteljica, učiteljica ročnih del in podobno ali pa v kaki pisarni, samo da se preživlji. Ponudbe na upravo »Slovenec« pod »Učiteljevc« 10625.

časno izzvalo radikalno spremembo v sestavi vodilnega osebja ruske petrolejske industrije. Malenko je tudi tekoče priznal v svojem poročilu s tem, da je rekel, »da se bolj bavijo s poreklom oseb, ki bi rade prišle na kakšna mesta, kot pa z njihovimi osebnimi kvalifikacijami«. Menil je, da so boljše strok. šolani »nepartijski boljše« kot pa strankni člani. Vsekakor je značilno, da so že leta 1940 — po dvajsetletni izkušnji prišli do tega spoznanja.

Stalno »sem in tja organiziranje« in napačno zastavljanje dela sta bila glavna vzroka za težave v sovjetskem petrolejskem gospodarstvu. Tretji vzrok pa je bilo pomanjkanje na tehnični opremi industrije. Medtem ko je komisija 40 strokovnjakov pod Barinovom leta 1936 v USA še naročila za 30 milijonov dolarjev strojnih naprav za petrolejsko industrijo, je kakor hitro je bila ta stvar odpravljena, nastopila doba, v kateri je ta tendenca naglo nazadovala, zlasti se, ker je takrat ruska industrija mislila, da bo sama lahko take aparate napravljala. Leta 1939 so spoznali, da je strojna industrija USSR na različnih področjih glede produkcije takih naprav (vrtalne in rafinerijske naprave) za napredki zamejstva ostala precej daleč zadaj in tedaj so pričela šele spet prihajati nova naročila v Združene države. Ta stvar pa je imela zaradi vojne predvsem ob svojočasnem »Rooseveltovem moralnem embargu« sprva znatne težave. Torej tudi tu popolnoma nenačrtno beganje.

Če človek opazuje to stanje, se mora v resnici začuditi, da je ruska petrolejska industrija kljub temu od leta 1935 ko je bilo 8.500.000 ton povečala svojo proizvodnjo do leta 1940 na 34.200.000 ton. Pri tem šele prav spoznamo izredno naklonjenost prirode, ki pri tem delovnem načinu proizvodnje daje tolikšne zaklade. Dežela kajpada razpolaga z največjimi petrolejskimi rezervami na svetu. Te so cenjene na 6.400.000.000 ton, medtem ko nevidne zaloge vsega ostalega sveta trenutno lahko ocenimo s 3.500.000.000 tonami. Sovjetski sistem pa je seveda tudi ob toliko ugodnih okoliščinah bistveno dosegle le neznatne delne cilje.

Razburjive in zagonetne skrivnosti

vas privežejo z vso silo že ob začetku našega novega romana v slikah »Zalost in veselje«. Zagonetno je poreklo najdenčka Aleša, osrednjega junaka pisanih dogodivščin v tem romanu. Samotar Peter Grmar ga reši takoj v začetku izpod zločinškega noža, kmalu nato pa iz hudo delčeve roke nad prepado, kamor ga je hotela poslati zapoved neznanega morilskega očeta. Nadaljnje življenje najdenčka Aleša je prav tako zagonetno razburljivo in presenečenj polno. Če hočete zvedeti njegove prigode, kakor jih bo prinašal naš roman »Zalost in veselje«, naročite si s septembrom »Slovenski dom«, ki velja le 6.— lir mesečno.

Cerkev in njeni knezi za slovenske vojne žrtve

Iz zadnjega »Domoljuba« posnemamo: Listi so v juliju poročali, da je tržaški škof msgr. Anton Santin posredoval pri najvišjih krogih italijanske vlade v Rimu, naj izpuste slovenske internirane, ki so se nahajali v taboriščih v Italiji. Načelnik vlade je to prošnjo blagohotno sprejel in je odredil, da se pomiloste in izpuste vsi tisti Slovenci.

Sv. oče je imenoval posebne odposlance, duhovnike, ki obiskujejo vojne ujetnike po raznih taboriščih. Prejeli so sporočila, da so ti papeževi odposlanci obiskali tudi nekatera taborišča v Egiptu, kjer je nekaj slovenskih ujetnikov. Razdelili so jim nekaj denarne podpore ter pobrali podatke in pošto od tistih, ki iščejo svoje. Ti obiski so ujetnikom v veliko tolažbo in pomoč.

Papež je ustanovil pri svojem državnem tajništvu v Vatikanu poizvedovalni urad za vojne žrtve. Tja prihajajo iz vojskujočih se držav vsak dan vreče pisem: mati išče sina, sirota sprašuje po očetu, razseljeni nesrečniki iščejo svoje, ujetniki sprašujejo po domačih. V tem uradu je nastavljen poseben uradnik za slovenske zadeve. Tudi goriški nadškof Msgr. Margotti se je s toplim razumevanjem ponovno zavzel, da olajša življenje slovenskim ujetnikom.

Spričo teh najnovejših dokazov, kako Apo-

stolski sedež skuša po svojih močeh pomagati Slovincem, moremo z gotovostjo reči, da se papež trudi učinkovito pomagati tudi drugim delom slovenskega naroda, ki občutijo vojno gorje.

Zvestoba za zvestobo! V viharju velike vojne se je katoliška Cerkev spet izkazala, da je slovenskemu narodu zvesta pomočnica in tolažnica. Prepričani smo, da bodo tudi tisti Slovenci, ki so se oddaljili od Cerkev, ta dejstva pošteno priznali in svoje stališče do Apostolskega sedeža spremenili, kar se je pri resnih močeh deloma že zgodilo.

Draga ženska glava

Japonci so razpisali nagrado 50.000 funtov šterlingov za tistega, ki se mu posreči prineseti živo ali mrtvo glavo kitajske vojunke Yang Hui-ming. Kitajci slave Yang kot Francozi Devico orleano. Pred vojno je bila voditeljica kitajskega mladinskega gibanja. Ko je izbruhnila vojna med Kitajsko in Japonsko, si je odrezala lase, oblekla moško obleko in tako se ji je posrečilo prodreti v prve japonske vrste ter prinašati kitajskemu poveljstvu važna sporočila in vojaške skrivnosti. Tisočim kitajskih vojakov je rešila življenje. Zato ni čudno, če so razpisali Japonci tako visoko vsoto na njeno glavo.

Žuželka — hujša in nevarnejša od leva

Minili so časi, ko so se smatrali divje zveri kot največja nevarnost na svetu. Dandanes se človek bolj kot levov boji nekaterih majhnih žuželk. Bolj se trudi, da se obvaruje nekaterih prav majhnih živalic, kakor pa da bi gradil plotove, da se ubrani sestradanim volkov.

Trmaste stanovalk

K četi naših najhujših sovražnikov spadajo muhe, navadne hišne muhe, ki so razširjene po vseh obljudenih deželah, trmaste stanovalk vsakega človeškega bivališča, brezobzirni gostje vsake mize, poželjive iskateljice vsake umazanije. S svojimi malimi krili letajo neprestano od odpadkov do jedil, od pijunkov na naše telo. Ker so njihove noge opremljene z ostrimi kremplji in z dvema žametastima in vlažnima krpicama, morejo hoditi tudi po gladkem in navpičnem steklu ter po stropu. Ni kotička, ki bi jim nudil hrano ali vsaj zavetišče, ki bi ga ne našle.

Ker muhe niso izbirčne, pač pa nenasiljive in povsod zelo številne, poleg tega pa se jih je težko ubraniti, predstavljajo v poletnih mesecih za nas največjo nevarnost, ker prenašajo bolezenske klice in razširjajo brezštevne bacile. Razumljivo je zanimanje, ki ga posvečajo znanstveniki ugotovitvi, v koliki meri prepevajo muhe k razširjanju raznih bolezni.

Natančno se je že dalo ugotoviti, v koliki meri muhe mehanično prenašajo bolezenske klice iz enega kraja do drugega. Njih rillek in noge se najlažje umažejo z okuženimi tvarinami. Muha ima navado, da si vedno drgne nožice drugo ob drugo in si z njimi snaži rillec, krila in ostale dele telesa. Na ta način raznese po vsem telesu

klice, katere je nabrala z nogami in z rillecem. Zato razširja te klice z vsem svojim telesom.

Bacil legarja živi v muhi 23 dni

Se bolj nevarni pa so njeni odpadki. Bacili, kateri pridejo v njeno telo, najdejo tukaj dovolj hrane in primeren kraj, kjer se morejo v miru razvijati in množiti. Dolgo časa jih potem lahko še raznaša po naši hrani in po naši koži.

Koliko časa morejo muhe še prenašati okuženje, če so se hranile s kakšno okuženo snovjo? Fiker trdi, da morejo okuževati s svojimi odpadki, ki vsebujejo bacile trebušnega legarja, še celih 23 dni, ko so se hranile z okuženimi stvarmi. Thomson pa trdi, da je takšno okuženje mogoče

Električno drevo in drevo, ki požira svoje tovariše

Med najbolj čudna drevesa na svetu spada gotovo električno drevo, ki ga je dobili poredkoma v pragozdovih Srednje Indije. Listi tega drevesa so izredno občutljivi in tako nabiti z elektriko, da dobiš hud udarec, če se jih dotakneš. Kako močni so ti naboji, je najbolje razvidno od tega, da vplivajo še na daljavo nad 200 m na magnetno iglo. Električni naboji so v drevesu ob raznem dnevnem času različni, najmočnejši so opoldne, najšibkejši okrog polnoči. V vlažnem vremenu jih skoraj ni. Zelo umljivo je, da se se ptice tega drevesa izogibajo in da tudi žuželk niso nikoli videli na njem.

V nepalskih džunglah pa imajo drevo, ki druga drevesa — požira. To je tako imenovani

samo dva dni. Teodor se je znova zanimal za to vprašanje in je ugotovil, da živi bacil legarja in obrani vse svoje sposobnosti več dni, brez dvoma pa najmanj pet. Zato je lahko razumljivo, kakšno veliko nevarnost predstavlja dejstvo, da se muhe hranijo z odpadki ljudi, okuženih z legarjem.

Muha ni najbolj primerna za razširjanje vseh bolezenskih klic. Mnoge ne vzdržijo v njenem telesu tako, kakor klice legarja, tuberkuloze in griže, vendar pa mnogo pripomorejo k razširjanju kolere, davice in mnogih drugih bolezni.

Tudi nobena žival ni varna pred muhami. Celo sviloprejkore more okužiti z eno izmed najbolj nevarnih epidemij, ki uničujejo sviloprejkore.

Skoraj kot za nekako povračilo, so tudi muhe podvržene raznim epidemijam, ki pa jih žal ne uničijo.

Pasjedevne muhe

Do sedaj smo govorili o hišni muhi. Toda tudi druge, njej podobne, imajo iste slabe lastnosti. To so pasjedevne muhe ter modre in sive mesarske muhe. Najbolj so nevarne tiste, ki letajo okrog mrličev in ki se hranijo z gnilim mesom. Saj one tudi prenašajo mikroorganizme, ki povzročajo gnitje.

Muhe v Ugandi

Poleg ogromne množine muh, katere smo do sedaj omenili, so še druge, nič manj nevarne, tiste namreč, ki pikajo. Ena izmed teh je konjska muha, ki pije tudi človeško kri in če je okužena, prenaša tudi na človeka razne bolezni.

K sreči pa najhujše muhe te vrste ne prebivajo v naših krajih. Nekateri izmed teh prenašajo mnoge strašne bolezni. V Kongu, v nekaterih krajih Zahodne Afrike in posebno v Ugandi živi v bližini rek muha tse-tse, ki pika med dnevom. Te muhe so pogostokrat okužene z bacilom, ki povzroča smrtonosno spalno bolezen.

Bolj kot proučujemo muhe, bolj nas je groza pred njimi. K sreči pa napredujejo tudi bojna sredstva proti njim in proti zlu, ki ga povzročajo.

Belgajska »Donau Zeitung« poroča, da so katoliške cerkve v Clevelandu prepovedale pri porokah igrati znano svatbeno koračnico iz Wagnerjeve opere Lohengrin, češ da je poganska, ker ni v njenem besedilu nič govora o zapušanju v Boga, kar je temelj krščanskega zakona.

Romunska vlada je s posebnim odlokom zasegla vse imetje gospe Lupescu, priležnice bivšega romunskega kralja Karla.

sajmal ali volneno drevo. Semena tega drevesa prenašajo ptice na druga drevesa, kjer včasih obstanejo in pričnejo kiliti. Iz kali se spušča nekakšna korenina navzdol in požene vejo, ki zraste iz nje spet nova veja. Tako prepletajo sajmalove veje počasi gostiteljsko drevo, ga izskavajo in uničijo, dokler ne ostane na njegovem mestu lep sajmal z žareče belo, gladko skorjo in čudno oblikovanim debelom.

Romunska vlada je s posebnim odlokom zasegla vse imetje gospe Lupescu, priležnice bivšega romunskega kralja Karla.

Alli veste, da solze ubijajo ?

Solze, posebno ženske solze imajo veliko moč. Ni treba posebej naglašati, kdaj in kje, ker je to že marsikdo skusil. Naravoslovci pa poznajo še dva druga zanimiva učinka solz.

Poskusi s solzno tekočino so pokazali, da solze ubijajo bakterije. Solze razmočijo površino očesa in tako odplavijo vso umazanost. Dokazali so tudi, da ima solza še mnogo večji pomen. Če damo na primer nekoliko solz v steklenico, v kateri gojimo bakterije, opazimo, da bakterije hirajo in končno poginejo. Nasprotno pa se bakterije, ki niso prišle v stik s solzno tekočino, razvijajo še naprej. Tega ne povzroča sol, ki je solza vsebuje, marveč pred nedavnim odkriti lizocim. Če je lizocim pravi vzrok pogina bakterij, potem se je vprav temu sredstvu treba zahvaliti, da je tako malo očesnega vnetja.

Skalnak v vrtu

Število ljubiteljev planinskih vrtov in planinskega cvetja iz dneva v dan bolj in bolj narašča. Skoraj vsakdo si želi imeti v svojem vrtu košček planin z vsemi njenimi krasotami in pestrostmi. Zato si zgradi na vrtu skalnak, kamor prenese in zasaди cvetje s planin. Poleg skalnakov pa gradimo tudi miniaturna jezera, kamor sadimo vodno floro. Jezera pa ne smejo biti nikdar prevelika in tudi ne premajhna, marveč se morajo skladati z velikostjo planinskega griča.

Vsem onim, ki žele imeti v svojem vrtu košček planin, hočem podati nekaj misli, kako si lahko zgradimo planinski grič, da bo čim naravnost in bo nudil planinskim rastlinam v čim večji meri vse, kar imajo v svoji pravi domovini, na naših planinah.

Skalnake ne postavljamo tako, da znesemo skupaj kup kamenja in med skale zatlacimo prst ter vanje vsadimo rastline — ne, to bi bil slab skalnak in rastline bi se v njem čutile kot ujetnice. Na takih gričih nam ne bo planinska flora nikdar dobro uspevala.

Za planinski grič si moramo najprej izbrati primeren prostor. To pa do določiti ni lahko. Glede na to, da bo stal skalnak povsem na prostem ter da ne bo bila kap s strehe ali z drevesa nanj. Vendar ga ne smemo postaviti tako, da bi ga obsevalo sonce nepretrgoma od jutra do večera. Zemlje je med skalami iz itak malo, pa bi se še ta ob preveliki vročini posušila. Najbolje napravimo, če postavimo grič na tak kraj, kjer ga obseva sonce največ 6—8 ur dnevno.

Kako visok naj bo skalnak in kakšne razsežnosti naj zavzema, to naj bo pripuščeno okusu in razmeram lastnika vrta. Paziti pa moramo, da ne bo videti kot gmoča brez oblik, ali pa kot majhna in smešna igračka.

Material, iz katerega napravimo grič, mora biti neobdelan in popolnoma enoten. S tem, da bi vzel obdelano kamenje, ali več vrst in barv, bi popolnoma pokvarili naravni vtis, ki ga mora imeti vsak skalnak. Kamenje, ki naj bo po možnosti veliko, mora biti vodoravno položeno in ne sme stati nikdar pokonci. Zavedati se moramo, da hočemo čim natančneje posnemati planinsko naravo in vse njene značilnosti. Kamenje moramo postavljati trdno, da lahko stopimo nanj pri delu in kasneje pri zalivanju. Skale vezemo po potrebi s cementom, a tako, da se to ne opazi. Posamezne vrhove na griču moramo izpeljati polagoma, posebno previdno pa narejamo nasipe s peskom.

V novejšem času se pojavljajo v vrtnarski arhitekturi »skalni vrtovi«, ki pa nimajo nič skupnega s planinskimi griči. Sem sadimo le bilnice, nizko grmičevje, poletne trajnice, plezalke in druge rastline.

Skalnake pa zasadimo izključno le s planinsko floro in to po možnosti le nizko. Najprimernejše in najlepše vrste so: kamenokreči (saxifragae), zvončnice (campanullae), jegličci (primulae), vijolice (violae), nageljni (caryophyllaceae), jetličniki (veronica), svišči (gentiana), planike (leontopodium) i. dr.

Večina planinske flore je trajna, le nekaj maledga je eno- ali dvoletnic. Na skalnak pa sadimo le trajnice. Tu naj pripomnimo, da nekatera visokoplaninske cvetlice ne prenesejo na goli podnebja in v dveh ali treh letih zamro (planika).

Pri saditvi skalnake se moramo ozirati tudi na poedino rastlino in ji določiti mesto, ki najbolj ustreza prostoru, na katerem je rasla v prosti naravi. Ako sami ne poznamo rastlin in ne vemo, v kakšnih okoliščinah rastejo, je najbolje, da pokličemo strokovnjaka, da nam ta zasaди grič. Tako se izognemo škodi, ki bi nastala, če bi občutljive gorske rastline sadili na napačna mesta.

G. L. Bonelli:

Črni križar

Zgodovinski roman

dirje izmed vojščakov, ki so imeli boljše konje, so odšli naprej proti vzhodu na ogled, a so se vrnili čez nekaj ur, ne da bi našli na kak oddelek Saracenov.

»Toliko boljše! Desno krilo je najbolj spredaj. Ni nam treba torej dirjati in znova se lahko usmerimo proti Lidi.«

Medtem so beduini, katere so prejšnji dan videli Andrejevi izvidniki, poslali sle glavni četni in svetovali, naj se požuri. Ko sta Hasan, ki je imel poveljstvo nad glavnim delom vojščakov, in El-Kasi, ki je poveljeval levemu krilu, dobila to sporočilo, sta dala svojim ljudem ukaz, naj poženejo svoje konje v dir.

Hasan je klet črnega viteza in se čudil, da so konji beguncev tako urni. Tudi El-Kasi ni bil nič manj začuden.

»Prepričan sem bil, da so konji križarjev manj hitri od naših, toda...«

»Res je to, El-Kasi. Toda ti razbojnik imajo arabske konje in še vedno izredno dobre.«

»Naj bo kakorkoli, dohiteti jih moramo, pa tudi če nam poginejo vsi naši konji. Kaj bi si drugi mislili o nas, če bi ne mogli zajeti teh par nevernikov, ko smo jih enkrat zagledali.«

Sonce je stalo že visoko, ko so šejkovi ljudje dosegli beduine in od njih izvedeli, da so begunci le nekaj milj pred njimi.

Po kratkem počitku so Saraceni nadaljevali z zasledovanjem. Toda preteklo so še tri ure, preden so v daljavi zagledali peščico križarjev, ki je bežala preko skoraj gole ravnine.

Krik zmagovalstva je bil izvil iz prsi Saracenov in Hasan je izdrl meč ter ga zavihtel nad glavo.

»Tu so! Smrt Črnemu hudici! Pokončajmo nevernike!«

Njegovim besedam je sledilo divje kričanje Arabcev in na stotine mečev se je zablistalo v soncu.

Veter je te besne krike prinesel do ušes beguncev in Andrej, katerega so izvidniki že obvestili o bližajočem se sovražniku, se je veselo zasmeljal.

»Ali slišite, kako lajajo psi?« je dejal tovarišem, ki so ga obkrožali. »Brez dvoma so že do smrti izmučili svoje konje, da so nas mogli dohiteti in sedaj se že veselijo, ker mislijo, da nas imajo že v rokah.«

»Ali naj pospešimo naš beg ali pa hočemo ohraniti isto razdaljo?« je vprašal eden izmed tovarišev, ko se je ozrl in videl, da so Saraceni oddaljeni le še eno miljo od njih in da se njihove vrste razširjajo v obliki pahljjače.

»Ohranimo isto razdaljo! Ne mučimo svojih živali, razen v najskrajnejšem slučaju.«

Toda kmalu so begunci opazili, da se jim zasledovalci počasi, a neprestano bližajo. Razvneti zaradi sovražnikove bližine so zasledovalci divje vzpodbodli svoje konje in razdalja med obema skupinama se je stalno manjšala. Tudi križarji so morali vzpodbosti svoje živali.

Jasno pa je bilo, da ta beg ne bo mogel trajati dolgo; konji so bili že izmučeni in nekateri so že začeli zaostajati. Andreja je že začela vsa zadeva skrbeti ko je v razdalji dveh milj zagledal široko reko. Ob pogledu mu je znova zrastle upanje.

»Udi Zakur!« je vzkliknil, ko je spoznal, da je to prva izmed rek, ki tečejo skozi Efraimsko pogorje. »Hitro! Še nekoliko napora in dospeli bomo do mesta, kjer je mogoče reko prebrsti. Tam se bomo postavili v bran in preprečili onim kričačem prehod. Sledite mi!«

Spodbodel je konja in krenil nekoliko na desno. Tovariši so mu sledili.

Medtem se je sonce naglo bližalo zatonu. Mrak je zajel zasledovalce in begunce, medtem ko so ti slednji pognali svoje konje v vodo, da jo prebredejo.

»Primitve za loke in zabranite Saracenom, da bi nam sledili preko rek!« je velel Andrej in se povzpel na nasprotni breg. Sam je dal zgled tovarišem s tem, da je skočil s konja, odpel s sedla lok in se postavil za eno izmed skal s katerimi je bilo

posejano obrežje. Medtem ko sta dva izmed križarjev pazila na konje, so se ostali skrili za skale in se pripravili da sprejmejo zasledovalce z dežjem pušic.

Ni jim bilo treba dolgo čakati. Že čez nekaj minut so se prve skupine Saracenov približale bregu in se nemudoma spustile po strmeh obrežju k vodi.

Skoraj v istem hipu pa je z nasprotnega brega priletelo kakšnih deset pušic, katerih skoraj nobena ni zgrešila svojega cilja. Nekaj konj je zarežgotalo od bolečine in skočilo vstran, ker pa je bil prehod zelo ozek, jih je tok zanesel obenem z njihovimi jezdecem v globoko vodo in nato dalje proti dolini.

Arabci so besno zakričali, toda nov dež pušic jim je svetoval, naj ne poskusijo več prebrsti reke. V neredu so se umaknili.

Križarji so opazili, kako so se voditelji posameznih oddelkov zbrali k posvetovanju. Čez nekaj časa sta se oddaljili dve močni skupini in sta se oddaljili vzdolž reke, v obeh smereh. Ostal pa so se skrili za grmovje in skale ter tudi začeli obispati nasprotni breg z puščicami. Toda zaradi naraščajoče teme so morali meriti kar v slepo in zato je prav kmalu nastalo premirje.

Prav kmalu so na obeh straneh zagoreli velik ognji. Križarji so z njimi hoteli razsvetliti prehod čez reko, da bi se Saraceni ne okoristili s temo in jih presenetili, Arabci pa so pazili, da bi jim begunci v tem ne bi našli.

Eden izmed križarjev se je približal Andreju.

»Kam neki sta odšla ona dva oddelka, ki sta se oddaljila od ostalih Saracenov?«

»Vzdolž reke je brez dvoma še več prehodov in ta dva oddelka sta jih odšla iskat. Prekoračila bosta reko in nas napadla s te strani.«

»Zakaj torej ne bežimo? V nočni temi...«

»Bilo bi brez pomena, prijatelj. Sovražnik na oni strani bi naš poskus takoj opazil in bi nas nemudoma začel zasledovati. Njegovo zasledovanje bi bilo še bolj divje, kakor doslej, ker je razdražen zaradi poraza, katerega je pravkar doživel. Ne preostaja nam drugega, kot da počakamo jutra in prodamo svoje življenje, kolikor mogoče drago.«